

TERUG IN NEDERLAND

Thema's: Na de Tweede Wereldoorlog, Roma- en Sintivervolging, Uitsluiting (racisme en discriminatie), Verdwenen familie

Locatie: Beek, Nederland

Door: Jasper Vaillant en Pleun Peters

Dit verhaal is van Mädie Franz, een Sinti-meisje dat verschillende concentratiekampen overleefde – als één van de weinigen van haar familie en de andere Roma en Sinti die tijdens de Tweede Wereldoorlog gedeporteerd werden. Mädies verhaal gaat over reizen, muziek maken, vrij zijn en wat er gebeurt als dat allemaal van je af wordt genomen. Over een nieuw soort reizen, in donkere en veel te volle treinwagons, naar steeds een ander kamp, zonder te weten wat er zal komen. Hoe je dan alleen nog maar kunt denken: waarom is ons dit overkomen?

PERSONAGES ACTEUR 1
 ACTEUR 2
 ACTEUR 3
 ACTEUR 4
 ACTEUR 5
 ACTEUR 6
 ACTEUR 7

De acteurs vertellen samen het verhaal van Mädie. Ze wisselen af tussen vertellers en stappen soms het verhaal 'in'. Je kunt zelf uitproberen hoe je dit vorm wil geven

ACTEUR 1 23 mei 1945
 Een jaar en een week sinds die vreselijke morgen
 – toen ze werden opgepakt en op transport gesteld –
 keren Mädie en haar zusje Soela als enigen terug naar Nederland

ACTEUR 2 Ze hebben het overleefd

ACTEUR 3 Maar nog steeds is er die ene vraag: waarom?
 Waarom hebben ze dit moeten doorstaan?

ACTEUR 4 Terug in Nederland begint het zoeken naar de andere Franzesko's
 Maar alleen Eifa voegt zich in juni 1945 nog bij hen
 De rest keert nooit meer terug

- ACTEUR 1** De burgemeester blijkt alle instrumenten en drie paarden, eigendom van de familie voordat ze gedeporteerd werden, te hebben meegenomen
- ACTEUR 5** De lafaard!
- ACTEUR 6** Iedereen probeert het normale leven weer op te pakken
Maar steun van de Nederlandse regering is er niet
- ACTEUR 2** Eifa probeert voor de familie een uitkering aan te vragen:
- ACTEUR 3** Een Wiedergutmachung
- ACTEUR 4** Maar die wordt tot drie keer toe geweigerd
- ACTEUR 7** Waarom?
Omdat ze niet uit racistische gronden zouden zijn vervolgd, maar wegens hun ‘asociale en criminele gedrag’
- ACTEUR 5** Zigeuners!
- ACTEUR 4** Ze worden nog steeds als buitenbeentjes behandeld
Net zoals de andere Roma en Sinti
- ACTEUR 2** Mädie is ervan overtuigd dat de Nederlandse regering blij was met de opdracht om hen te deporteren
Het was niet de bedoeling dat ze zouden overleven en terugkwamen
- ACTEUR 6** De regering wast haar handen in onschuld
- ACTEUR 1** Maar toch blijft er bloed aan kleven
- ACTEUR 3** Dat wij Nederlanders schuld hebben aan de deportatie van de Roma en Sinti is onderzocht en bewezen
- ACTEUR 4** Maar ho maar, dat daar ooit excuses voor zijn aangeboden
- ACTEUR 3** Ja, pas eind vorige eeuw kwam er wel wat interesse in dit verhaal
- ACTEUR 7** En in het jaar 2000 was er sprake van een verlaat rechtsherstel
- ACTEUR 6** Maar dat mocht eerlijk gezegd geen naam hebben
- ACTEUR 1** Pas in 2019 hield Staatssecretaris Blokhuis, van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, een toespraak waarin een kleine verontschuldiging te horen was
- ACTEUR 3** Vijfenzeventig jaar na het Zigeunertransport
- ACTEUR 2** Helaas was Mädie toen al gestorven
- ACTEUR 4** Zij liet het leven in 2014
In de maanden daarvoor sprak ze nog regelmatig met haar dochter, Anjes

ACTEUR 5 stapt in de rol van Mädie

ACTEUR 5 Tranen heb ik allang niet meer
Die zijn allen verbruikt
Ik ben oud en moe
Waarom?
Waarom is mij dit overkomen?
Waarom ben ik als enige nog over?
Langzaam komt het besef
Waarom?
Om dit verhaal te kunnen vertellen
Ik heb gezien wat hebzucht, haat en domheid met mensen doet
Niet alleen in de Tweede Wereldoorlog, maar nu nog steeds
Over de hele wereld zijn onschuldige mensen de dupe
van beslissingen van een paar hersendoden
Ik hoop dat jullie mijn verhaal willen doorvertellen, zodat iedereen,
zigeuner of burger, het respect krijgt dat hij verdient
Geef het een kans, ieder mens is er één
En vrijheid is niet vanzelfsprekend!

ALLEN *(zingend)* Heee

ACTEUR 5 Nu is het tijd om te gaan
Eindelijk zie ik mijn familie terug en mijn lieve man
Het is goed zo

ALLEN *(zingend)* Aaaaaaaaiii jaaa

In mei 2021 ging de korte film 'Doortocht' in première (regie: Jasper Vaillant en Pleun Peters – productiehuis: Theater Rotterdam). Dit is één van de alternatieve vormen waarmee Theater Na de Dam in 2021, met weinig of geen publiek, toch doorgang kon vinden. De hele film is te bekijken via

<https://theaternadedam.nl/voorstelling/doortocht/>.